

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและวัตถุประสงค์

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ดำเนินการสำรวจความต้องการพัฒนาขีดความสามารถของประชากรครั้งแรกในปี 2538 โดยผนวกข้อมูลเข้ากับแบบสำรวจภาวะการทำงานของประชากรในรอบที่ 1 (กุมภาพันธ์) ตามความต้องการใช้ข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ 2 ได้ดำเนินการในปี 2542 รอบที่ 1 (กุมภาพันธ์) และรอบที่ 3 (สิงหาคม) และตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมา ได้ดำเนินการสำรวจปีละ 1 ครั้ง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม ของทุกปี เพื่อให้มีข้อมูลที่ต่อเนื่องประกอบ การวางแผนและการจัดทำนโยบายด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

1.2 ขอบข่ายและคู่รวม

ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนส่วนบุคคล และครัวเรือนพิเศษทั่วประเทศ

1.3 คำจำกัดความ

การพัฒนาขีดความสามารถ หมายถึง การพัฒนาตนเองโดยการเข้ารับการฝึกอบรม ฝึกอาชีพ หรือพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยไม่นับรวมการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) การฝึกอบรมด้านความมั่นคงของชาติ เช่น การฝึกอบรมเพื่อความมั่นคงของประเทศ ตัวอย่างเช่น ไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.) อาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) โครงการ กองหนุนเพื่อความมั่นคงของชาติ (กนช.) โครงการฝึกอบรม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หลักสูตร รักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน เป็นต้น
- 2) การฝึกอบรมด้านสุขภาพอนามัย ตัวอย่างเช่น ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) อบรมแม่บ้าน โภชนาการ อนามัยแม่และเด็ก การวางแผนครอบครัวอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น
- 3) การฝึกอาชีพด้านอื่น ๆ เช่น การรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ การฝึกอบรมด้านคุณธรรมและหน้าที่พลเมือง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

การฝึกอบรม หมายถึง การพัฒนาบุคคลด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่หน่วยงานทั้งส่วนราชการรัฐวิสาหกิจ และเอกชน จัดให้มีขึ้นโดยกำหนดเป็นหลักสูตรต่าง ๆ และรวมถึงการประชุมทางวิชาการหรือเชิงปฏิบัติการ และสัมมนา

การฝึกอาชีพ หมายถึง การให้หรือเพิ่มพูนความรู้ ฝีมือและทัศนคติที่จะทำให้ผู้รับการฝึกฯ สามารถทำงานในสาขาวิชาชีพที่ได้รับการฝึกฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาฝีมือแรงงาน หมายถึง การฝึกอบรมให้มีฝีมือ ความรู้ ความสามารถตลอดจนทัศนคติที่จะทำให้บุคคลสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพกับมาตรฐานของงาน และมีความพร้อมที่จะพัฒนาฝีมือ ความรู้ ความสามารถให้สูงขึ้นได้

หลักสูตรที่ต้องการได้รับการพัฒนาขีดความสามารถ จำแนกเป็นหมวดใหญ่ 9 หมวด ดังนี้

1. **ช่างอุตสาหกรรม** ได้แก่ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น ช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ช่างรถยนต์และการบำรุงรักษา ช่างก่อสร้าง ช่างเขียนแบบ ช่างเครื่องมือวัดอุตสาหกรรม และช่างอุตสาหกรรมอื่น ๆ
2. **คหกรรม** ได้แก่ อาหารและโภชนาการ เสริมสวย ตัดเย็บเสื้อผ้า และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. **ศิลปหัตถกรรม** ได้แก่ สิ่งทอและลายประดิษฐ์ การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ การเจียรไนพลอย การแกะสลักไม้ การทำเครื่องเรือนไม้/หวาย การจักสาน เซรามิกส์/เครื่องปั้นดินเผา การทำโลหะรูปพรรณและเครื่องประดับ การออกแบบสินค้าหัตถกรรม การออกแบบบรรจุภัณฑ์
4. **เกษตรกรรมและการเลี้ยงสัตว์** ได้แก่ การเพาะปลูกและขยายพันธุ์พืช ประมง-เพาะเลี้ยง การเลี้ยงสัตว์และการขยายพันธุ์สัตว์ การจัดสวน พืชประดับ การทำปุ๋ยธรรมชาติ การเตรียมพื้นที่ การเกษตร การไถ หว่าน การใช้เครื่องจักรการเกษตร วิธีการกำจัดแมลง และอื่น ๆ
5. **พาณิชยกรรม** ได้แก่ การบัญชี การเงิน การธนาคาร การขาย การตลาด การจัดซื้อ เลขานุการ พิมพ์ดีด และงานเอกสาร ธุรกิจ การจัดการ การจัดการยุคใหม่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม และอื่น ๆ การประกอบธุรกิจส่วนตัว
6. **ภาษาศาสตร์** ได้แก่ การอบรมการเขียน การอ่าน การพูด การแปลภาษาต่าง ๆ
7. **คอมพิวเตอร์** ได้แก่ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการใช้งานเอกสาร การนำเสนอ รายงาน และประมวลผล การวิเคราะห์และออกแบบระบบ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การซ่อมเครื่องคอมพิวเตอร์ เทคนิคการดูแลและแก้ปัญหาเครื่องคอมพิวเตอร์ การจัดทำ โฮมเพจ การใช้งานระบบอินเทอร์เน็ต
8. **เทคโนโลยีพลังงานและสิ่งแวดล้อม** ได้แก่ เทคนิคการกำจัดอากาศเสีย การบำบัดน้ำเสีย ระบบการกำจัดฝุ่นในอุตสาหกรรม ระบบการปรับปรุงคุณภาพน้ำใช้สำหรับโรงงานอุตสาหกรรม การป้องกันระงับอัคคีภัย การนำของเสียไปใช้ประโยชน์ และอื่น ๆ การบำรุงรักษาป่าและต้นน้ำ การอนุรักษ์ดินและน้ำ
9. **การบริหารจัดการ การท่องเที่ยว การโรงแรมและภัตตาคาร การบริการและอื่นๆ** ได้แก่ การโรงแรม การท่องเที่ยวและภัตตาคาร การบริหารจัดการ วิชาชีพและวิชาการ (การอบรมเพิ่มเติม) บริการทั่วไป การกีฬาและมหรสพ การพิมพ์ การถ่ายรูป ความรู้ทั่วไป